

Høringsinnspill NOU 2022:12 Fondet i en Brytningstid

WWF Verdens naturfond

5. januar 2023

Høring NOU 2022: 12 Fondet i en brytningstid – Statens pensjonsfond utland (SPU) og endrede økonomiske og politiske utviklingstrekk

WWF Verdens naturfond viser til høringsbrev av 29.09.2022 og NOU 2022: 12 Fondet i en brytningstid.

Bakgrunnen for NOU 2022:12 var et ønske fra Solberg-regjeringen om å få utredet internasjonale forhold av betydning for Oljefondet i årene fremover. Av momenter som ble løftet frem av tidligere finansminister Sanner var konsekvensene av en strammere klimapolitikk; den økende gjelden og pengepolitikken som driver den; de økende ulikhetene i kjølvannet av globaliseringen; og den svakere stillingen for rettstat og demokrati.

I stedet for å anbefale hvordan internasjonale forhold av betydning for fondet bør håndteres, anbefaler Sverdrup-utvalget at det nedsettes et kontinuerlig arbeidende råd (NOU 2022:12 s.218) som kan løfte frem viktige temaer fortløpende overfor Norges Bank og Finansdepartementet. Det synes vi er et godt forslag og bidrar gjerne i et slikt råd. WWF skulle dog gjerne sett at utvalget kom med mer konkrete anbefalinger i forhold til flere av sakene som ble løftet frem av Sanner.

Sverdrup-utvalget forventer en større sammenkobling mellom Oljefondet og norsk politikk og utenrikspolitikk både i utlandet og her hjemme i årene fremover (NOU 2022:12 s. 193). Det krever tiltak fra norske myndigheters side. Oljefondet har i likhet med Folketrygdfondet (SPN) naturlige begrensninger for aktivt eierskap og strategiske investeringer som følge av sin størrelse og juridiske tilknytning til Norges Bank. Norges investeringer i det grønne skiftet hatt beskjeden vekst relativt til våre oljeinntekter. Selv om Norge begynner å bli en moden investorstatt, mangler vi en statlig enhet som er solid nok til å samle offentlig og privat investeringskapital.

Som følge av sammenkoblingen mellom Oljefondet og norsk politikk, Oljefondets mandat, klimahandlingsplan og netto nullmål, samt Norges natur- og klimaambisjoner, mener vi det nå naturlig å etablere et nytt grønt investeringsfond som kan bidra betydelig til å løse Norge og omverden gjennom det grønne skiftet. Det politiske ønsket om å etablere en ny statlig investeringsorganisasjon i Tromsø, er en mulighet for å legge forvaltningen av et slikt grønt investeringsfond der.

Med dagens strategi er oljefondet uegnet som instrument for å nå Norges målsettinger som foregangsland i klimapolitikken:

1. Oljefondets klimapolitikk er realpolitisk passiv

Oljefondet er bundet av en referanseindeks som ikke tar klimahensyn. Referanseindeksen vekker børsselskapene utelukkende etter markedsverdi. Skancke-rapporten, som ble presentert i august 2021, påpeker at det er *ingen grunn til å tro at markedet ikke priser klimarisiko*. Dette er en påstand som står i kontrast til bl.a. sentralbankenes *Network for Greening the Financial System (NGFS)*¹, som hevder at det er stor risiko for at klimarisiko ikke er tilstrekkelig priset i finansmarkedene. Dersom NGFS har rett, er det fare for at Oljefondet ikke bare vil tape anseelse i årene som kommer, men også mange penger etter hvert som klimarisiko prises bedre inn i markedet.

2. Oljefondet sier en ting og gjør noe annet

I mandatet til Oljefondet heter det at «God avkastning på lang sikt anses å avhenge av en bærekraftig utvikling i økonomisk, miljømessig, og samfunnsmessig forstand». Mye taler for at utviklingen vi er inne i ikke er bærekraftig og at Oljefondet, bundet av en referanseindeks som ikke tar hensyn til dette, er for passivt. Børsselskapene som inngår i referanseindeksen er fullt klar over at Oljefondet vil investere mer i dem bare hvis de tjener mer penger og blir mer verdt, slik at de vekter tyngre i referanseindeksen. Forvalterne av Oljefondet kan ikke forventes å ta miljøhensyn når de måles mot en referanseindeks som ikke gjør det. Faktisk er Oljefondets taktikk å gå motstrøms. Det betyr for eksempel at hvis andre pensjonskasser selger seg ned i oljesektoren og derigjennom presser børskursene på disse selskapene ned, så vil Oljefondet kjøpe. Oljefondet tjente mange penger på dette i 2022. Spørsmålet er om det er på denne måten Norge skal bli verdensledende på forvaltning av klima- og naturrisiko.

3. En god klimajustert referanseindeks ligger flere år inn i fremtiden

I to høringsinnspillⁱⁱ ⁱⁱⁱ presentert i forbindelse med høringen av Skancke-rapporten og SPU Melding i 2022, skisserte WWF hvordan Finansdepartementet og indeksleverandørene kan utvikle en klimajustert referanseindeks tilpasset Oljefondets størrelse og særtrekk. Indeksen vi anbefaler forutsetter at det foreligger rapporterte og verifiserte utslippsbaner for karbon fra selskapene, noe som antagelig ligger minst 2-3 år inn i fremtiden. I mellomtiden vil Oljefondet i praksis forvalte penger som det har gjort de siste 20 årene. WWF mener at både Finansdepartementet og Norges Bank må bidra aktivt til å få på plass forutsetningene for å kunne lage en klimajustert referanseindeks som passer for Oljefondet.

ET NYTT GRØNT INVESTERINGSFOND

Med et passivt Oljefond og et gassfyrt handelsoverskudd som setter nye rekorder, vil det bli vanskelig for Norge å bli den ledestjernen i det grønne skiftet landet har ambisjon om å være. Brytningstiden vi er inne i vil kreve store omstillinger, også i norsk økonomi. Når så Oljefondets leder uttaler at han ikke forventer positiv avkastning fra noe marked fondet er investert i de neste 5-10 årene,^{iv} burde vel ikke noe stå i veien for at Staten etablerer et nytt grønt investeringsfond, kanskje i første omgang ved at midler flyttes fra Folketrygdfondet, for så i neste omgang å bli tildelt deler av overskuddet fra petroleumsvirksomheten når fondets mandat er klart, organisasjonen har tatt form, og investeringsstrategien er gjennomarbeidet og «investeringspipelinen primet».

De neste 10-15 årene skal nasjonalstater verden over investere enorme summer i det grønne skiftet. Hvis disse investeringene blir økonomisk mislykkede, vil det bidra til å undergrave forhold Sanner beskrev som allerede bekymringsfulle, så som utviklingen for rettstat og demokrati. Velferd er også et tema i den sammenhengen. Høykostlandet Norge er avhengig av innovasjon og nyskapning både i Norge og internasjonalt for at finansformuen skal kaste av seg og for at Norge skal kunne videreutvikle sin konkurransekraft og velferd. Gjennom et nytt grønt investeringsfond har den norske Staten gode forutsetninger for å kunne bidra både til innovasjon og verdiskapning i Norge, men også internasjonalt, ved å bidra med kapital og vår kompetanse på forvaltning av statlige fondsmidler. På hjemmebane kan det nye fondet også bli bindeleddet mellom statlige fagmiljøer som omfatter mikrofinans (NMI), såkorn (Nysnø), katalytisk kapital (Norad), risikokapital (for eks. Norfund), og også den passive storaksjonæren NBIM. Det nye investeringsfondet bør også være adressen som næringsdrivende som ønsker å saminvestere med den norske Staten skal oppsøke. Norge kan spille en mye større rolle enn i dag om man får eksisterende institusjoner som Norad, Norfund, og andre til å samarbeide om en helhetlig strategi, som på sikt også kan bidra til å øke til å tilrettelegge for norske private investeringer og mer langsiktige resultater.

WWF mener hovedkonklusjonene fra gruppen som 1. desember 2022 leverte sin arbeidsrapport om etablering av en ny statlig kapitalforvaltningsenhet i Tromsø, er en mulighet for å etablere et grønt investeringsfond. Arbeidsgruppen fraråder at det nye investeringsfondet legges under Folketrygdfondet (Statens Pensjonsfond/SPN), et fond som de siste tiårene har hatt en begrenset strategisk rolle og som ikke lett kan plassere mer kapital i aksjemarkedene. En overføring av deler av SPNs forvaltningskapital til en ny enhet med et globalt grønt mandat kan derfor være en naturlig utvikling av denne forvaltningsenheten.

I sum kan et nytt grønt investeringsfond:

1. Etablere Norge som en synlig ledestjerne i det internasjonale grønne skiftet og ta store strategiske investeringer på kommersielle vilkår.
2. Tiltrekke seg privat kapital som kan bidra til å kvalitetssikre investeringsprosessene og øke investeringsvolumet ytterligere.
3. Ta i bruk sivilsamfunnets internasjonale nettverk for å øke tilgangen på bærekraftige investeringsmuligheter.
4. Løse Folketrygdfondets behov for en revidert rolle i sammenheng med ønsket om en ny statlig enhet for kapitalforvaltning i Tromsø.

Et nytt grønt investeringsfond kan ta de store investeringer som ingen av statens eksisterende enheter kan. Herfra kan Norge bygge en plattform for å drive det grønne skiftet i en skala som tilsvarer landets uttalte klima- og naturambisjoner.

ⁱ https://www.ngfs.net/sites/default/files/medias/documents/ngfs_first_comprehensive_report_-_17042019_0.pdf
ⁱⁱ https://www.regjeringen.no/contentassets/4e28cab9994f422aa59110b620892e80/wwf_verdens_naturfond.pdf
ⁱⁱⁱ <https://www.stortinget.no/no/Hva-skjer-pa-Stortinget/Horing/horingsinnspill/?dnid=26157&h=10004566>
^{iv} <https://www.nettavisen.no/okonomi/dette-er-oljefondsiefens-rad-til-folk-som-har-ekstra-penger/s/12-95-3424312641>